

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Податкові ризики підприємства: сутність, характеристики та напрями мінімізації за матеріалами Приватного підприємства «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС. 019268.01.01.00

Виконала студентка IV курсу, групи ФБС-19-1 _____ Діана АНТОШЕВСЬКА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Леся МАТВІЙЧУК
Науковий ступінь, посада Підпис, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер: _____
Підпис, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні основи податкових ризиків підприємства	8
1.1 Економічна сутність та класифікація податкових ризиків підприємства	8
1.2 Методичні аспекти оцінки податкових ризиків	15
2 Аналітико-практичні аспекти податкових ризиків підприємства	23
2.1 Аналіз сучасного стану розвитку мікропідприємств переробної промисловості України та фінансово-господарської діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 роках	23
2.2 Напрями мінімізації податкових ризиків підприємства на основі аналізу податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» в 2020-2022 роках	38
Висновки	46
Список використаних джерел	49
Додатки	54

Вступ

Актуальність теми. Кожне підприємство здійснює свою фінансово-господарську діяльність у відповідності до обраної ним організаційно-правової форми та виду економічної діяльності, що може призводити до навмисного чи ненавмисного невиконання податкових зобов'язань і це створює податкові ризики. У ринковій економіці однією із важливих умов забезпечення сталого розвитку кожного суб'єкта господарювання є можливості його керівництва убезпечити підприємство від негативного впливу реалізації можливих ризиків підприємницької діяльності, в тому числі і податкових ризиків. Практика діяльності суб'єктів господарювання свідчить, що податковим ризикам, котрі призводять до негативних наслідків, легше запобігти, ніж покривати збитки чи втрати, що виникають під впливом цих ризиків. Отже, підприємства прагнуть прогнозувати імовірність настання ризикових подій у податковій сфері, оцінювати рівні можливих збитків чи, навпаки, величину додаткової вигоди, розробляти ефективні заходи щодо мінімізації негативних наслідків податкових ризиків тощо.

Кризові явища у економіці України загострили зазначені прагнення підприємств, до того ж на практиці правові проблеми застосування податкового законодавства, неузгодженість судової практики під час розгляду податкових спорів лише посилюють податкові ризики, тому дослідження особливостей податкових ризиків підприємства та напрямів їх мінімізації є актуальною проблемою для функціонування суб'єктів господарювання.

Питання та проблеми податкових ризиків підприємств досліджували такі науковці як Воронкова О.М., Вітлінський В.В., Десятнюк О.М., Дзецько Я.Ю., Гранатуров В.М., Донець Л.І., Загородній А.Г., Матвійчук А.В., Мельничук Г.С., Рева Т.М., Тимченко О.М., Фролов С.М., Шегда А.В. та інші. Незважаючи на значну кількість досліджень з цієї теми, вона залишається актуальною, адже реформування податкового законодавства в Україні відбувається практично на

постійній основі, що спричиняє появу все нових аспектів податкових ризиків для підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо податкових ризиків підприємства.

Відповідно меті дослідження були поставлені такі завдання:

- узагальнити теоретичні положення щодо сутності поняття «податковий ризик» та визначити основні його характерні риси;
- з'ясувати теоретико-методичні аспекти оцінки податкових ризиків;
- здійснити аналіз сучасного стану розвитку мікропідприємств переробної промисловості України та фінансово-господарської діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 роках;
- окреслити основні мінімізації податкових ризиків підприємства.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є податкові ризики підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо податкових ризиків підприємства.

Під час дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи, а саме: абстрактної логіки, якісного аналізу, декомпозиції – для критичного вивчення сутності поняття «податковий ризик»; статистичного та порівняльного аналізу, узагальнення, синтезу – для оцінювання сучасного стану мікропідприємств переробної промисловості України; метод статистичних порівнянь – для визначення стану та структури активів та пасивів ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС»; графічні та табличні методи – для наочного відображення фінансово-економічних показників діяльності підприємств та відображення результатів проведеного дослідження.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні дані Міністерства фінансів України та Державної податкової служби України, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України щодо діяльності підприємств, монографічні дослідження, наукові публікації провідних вчених стосовно

дослідження природи, основних характеристик та способів мінімізації податкових ризиків, інформаційні ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 48 сторінок. Робота містить 20 таблиць, 11 рисунків та 3 додатки. Список використаних джерел складається із 48 найменувань.

1 Теоретико-методичні основи податкових ризиків підприємства

1.1 Економічна сутність та класифікація податкових ризиків підприємства

В процесі реалізації своєї місії підприємства опиняються під дією зовнішніх та внутрішніх загроз, котрі безпосередньо впливають на їх можливості вирішувати поставлені завдання та досягати визначених цілей своєї діяльності. Загальновідомо, що ризики є невід'ємною рисою ринкової економіки та є притаманними кожній сфері діяльності бізнесу.

Відсутність однозначного тлумачення поняття ризику пояснюється багатогранністю цього явища. Так, Донець Л.І. визначає ризик як: «дуже складне явище, невід'ємний атрибут ринкової економіки, який необхідно враховувати у будь-якій сфері діяльності» [12, с. 102].

Поруч із загальними ризиками ринкової економіки існують ще й специфічні та індивідуальні ризики, котрі залежать від виду діяльності, особистості самого підприємця-бізнесмена та його обізнаності щодо характеристик зовнішнього середовища функціонування підприємства. Такий вид специфічного ризику як податковий з'являється під впливом мінливості та невизначеності у податковій політиці держави чи самого підприємства, що адаптується до неї чи прагне ухилення від сплати податків. Такі ризики можуть суттєво дестабілізувати подальший розвиток підприємства.

Відсутність у науковій економічній літературі єдиного термінологічного апарату щодо поняття «податковий ризик» спричиняє доцільність розгляду різних точок зору щодо визначення цього терміну з метою формування теоретичних основ функціонування податкових ризиків підприємства. Під час розгляду сутності податкових ризиків доцільно зважати на те, що інтереси їх суб'єктів різняться.

У Податковому кодексі України у статті 14 «Визначення понять» поняття «ризик» визначено як: «ймовірність недекларування (неповного декларування) платником податків податкових зобов'язань, невиконання платником податків іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи» [33]. Отже, законодавець концентрує увагу на девіантній поведінці платника податків та ухилення від сплати останніх. За основу взято визначення податкових ризиків як теоретичну ймовірність недоотримання бюджетом держави податкових надходжень в результаті тих чи інших, законних чи не зовсім, дій платника податків, в нашому випадку підприємства.

З цього трактування Податковим кодексом природи ризику можна вивести і характерні риси податкових ризиків для платника податків підприємства, а саме те, що в результаті навмисних чи помилкових своїх дій підприємство порушує податкове законодавство і отримує штрафні санкції, що збільшують його витрати на оподаткування. Окремою характеристикою податкових ризиків для підприємства є також ймовірність змін у податковому законодавстві, що зазвичай тягне за собою якщо не збільшення сум податків на пряму, то хоча б адміністративні витрати на переналаштування процесів ведення обліку та звітності щодо податків в контексті податкових новацій з боку держави.

Таким чином, податкові ризики потрібно ґрунтовно відслідковувати та намагатись оптимізувати, оскільки підприємства відчувають на собі доволі значні обсяги нормативно-правового регулювання з боку держави, і в першу чергу – в особі податкових контролюючих органів.

На даний час в економічній літературі існує доволі розширений перелік авторських визначень сутності поняття «податковий ризик», що згруповане представлення яких наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Групування наукових трактувань поняття «податковий ризик» (складено на основі [5, 7, 11, 17, 18 та ін.]

Доволі ґрунтовним є визначення поняття «податковий ризик» у працях Фролова С.М., а саме: «податковий ризик – це економічна категорія, яка відображає певну невизначеність, що присутня в діяльності суб’єкта господарювання або держави стосовно стабільності податкової політики, а також можливість відхилень від запланованих податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів внаслідок ухилення від сплати податків чи порушення податкового законодавства» [40].

Як бачимо із вище наведеного, то варто розмежовувати трактування поняття «податковий ризик» з точки зору платників податків та з точки зору держави в особі податкових агентів та інших суб'єктів, що представляють її інтереси в питаннях сплати податків та наповнення ними бюджету. Для кожного з перерахованих суб'єктів він матиме різні форми прояву, хоча спільна риса буде полягати в тому, що наслідком реалізації даного ризику будуть втрати: для держави – недоотримання доходів до бюджету, для підприємства – збільшення витрат на податки в разі змін в податковому законодавстві або донарахування йому сум податків, штрафів та пені за прострочення в результаті проведення податкової перевірки. Отже, робимо висновок, що поняття «податковий ризик» в контексті суб'єктів податкових відносин логічно прийнято розподіляти на податковий ризик платника податків та податковий ризик держави. Виходячи із мети нашого дослідження в межах кваліфікаційної роботи ми зосереджуємо увагу саме на податковому ризику підприємства як платника податків.

Податковий ризик з точки зору платника податків може бути охарактеризований як ймовірність чи загроза донарахування йому податків та зборів, пені та штрафів в результаті податкової перевірки у зв'язку із розбіжностями, що виникли між даними обліку платника податків та податкових інспекторів, щодо трактування норм податкового законодавства, а це свою чергу яка може зумовити зростання податкового навантаження (тягаря) на господарюючого суб'єкта [31].

Ймовірнісний характер податкового ризику проявляється в тому, що дана подія може як відбутись, так і не відбутись. Такі науковці, як Загородній А.Г. та Лашенко О.Ю., зазначають, що «ця характеристика ризику є принциповою, оскільки заздалегідь сплановані, визначені та оцінені господарські операції не вважаються ризиковими» [16; 22]. Проте якщо реалізується вплив непередбачуваних факторів, що мають ймовірнісну природу, заплановані результати можуть не співпасти із отриманими реально.

Задля того аби уникнути дестабілізації діяльності в такому разі необхідно визначити чіткий перелік потенційних ризиків та загроз, а також усвідомлювати можливі наслідки податкових порушень, а саме: штрафні санкції, пені, додаткові витрати через незаконну мінімізацію податків, зростання податкового навантаження чи, за умови криміналізованих порушень, позбавлення волі.

Впливати на податковий ризик з метою його мінімізації можна за умови визначення джерел податкових ризиків та їх класифікації. В економічній літературі сучасної України одну з перших класифікацій щодо причин виникнення податкових ризиків здійснила Десятнюк О. М.: «недоліки соціально-економічного характеру; недоліки організаційно-правового характеру; недоліки нормативно-правового характеру» [9].

Більш ґрунтовні напрацювання в сфері податкових ризиків належать Вітлінському В. В. та Тимченко О. М. які виділяють такі основні джерела податкового ризику: «фіскальна психологія платника; чинники соціально-економічного характеру; зміни в податковій політиці; недоліки планування і прогнозування податків; чинники нормативно-правового характеру; причини організаційно-правового характеру; галузеві особливості та види діяльності платника» [7].

Також класифікацію податкових ризиків удосконалено Євтушенко Н. О., а саме введено в класифікацію такі види податкових ризиків як «інформаційні ризики» та «ризики пов'язані із людським капіталом» [15]. Притаманні вони на думку автора, як державі через працівників, що формують та адмініструють систему оподаткування, так і платникам податків – підприємствам – через їх працівників, що виконують на підприємстві функції в частині оподаткування та дотримання всіх чинних норм податкового законодавства.

Фактори зовнішнього середовища та внутрішніх особливостей діяльності підприємства спричиняють потребу класифікації податкових ризиків для ефективної мінімізації їх впливу. Так, в роботі Дзецько Я.Ю. та Мельничук Г.С. наголошено на виділенні таких видів податкових ризиків підприємства як

платника податків, котрі суттєво відрізняються своєю специфікою (рисунок 1.2).

Рисунок 1.2 – Характеристика основних видів податкових ризиків та їх наслідків (складено на основі [10])

Проведений аналіз наукових підходів до класифікації податкових ризиків дав змогу скласти узагальнену їх класифікацію за різними класифікаційними критеріями(таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація податкових ризиків

Класифікаційний критерій	Види податкових ризиків
1	2
1. За джерелами виникнення	- зовнішні - внутрішні
2. За часом виникнення	- перспективні - поточні - оперативні

Кінець таблиці 1.1

1	2
3. За можливістю прогнозування	- прогнозовані - непрогнозовані
4. За характером результату ризикової події	- чисті - спекулятивні
5. За величиною можливих втрат	- припустимі - критичні - катастрофічні
6. За видом наслідків	- ризики податкового контролю - ризики збільшення податного тягаря - ризики карної відповідальності - ризики економічної кризи - ризики політичної нестабільності - ризики інфляції - ризики форс-мажорних обставин
7. За об'єктом зв'язку з іншими видами ризику	- ризик втраченої вигоди - ризик втрати платоспроможності - інвестиційний ризик
8. За причинами виникнення	- правові - кримінальні - корупційні
9. За способом прояву	- селективний - організаційний
10. За впливом наслідків ризиків	- виправдані - не виправдані
11. За функціональними ознаками	- загальносуспільні - суто податкові

Джерело: згруповано на основі [7, 8, 9, 10, 14, 17, 25, 40]

Отже, таке багатогранне явище як ризик є притаманним ринковій економіці, а податкові ризики супроводжують функціонування підприємства в процесі взаємодії підприємства із державою в контексті оподаткування діяльності даного підприємства. Ймовірнісний характер настання ризикових подій збільшує невизначеність результатів діяльності підприємства як під впливом зовнішніх чинників, так і в результаті власних рішень щодо ухилення або зменшення оподаткування.

1.2 Методичні аспекти оцінки податкових ризиків

Важливим аспектом в контексті мінімізації податкових ризиків є їх ідентифікація та ретельна оцінка, з метою визначення наслідків в разі реалізації сценарію настання ризикової події. Податковий ризик підприємства, як платника податків, відноситься одного із різновидів підприємницьких ризиків, тому для адекватної оцінки ймовірності настання та розуміння природи податкових ризиків важливо дослідити фактори, що спричиняють їх виникнення.

Факторами, що спричиняють виникнення податкових ризиків можуть бути, наприклад, зміни у податковій політиці, внаслідок яких може збільшитися податкове навантаження на підприємство; можливість того, що у разі ненавмисного – через неухважність чи технічні помилки – порушення суб'єктом господарювання чинного законодавства, з боку контролюючого органу буде донараховано податкові платежі та накладено штрафні санкції за це; помилки та недоліки під час планування та організації бізнесу з метою податкової оптимізації, що були виявлені під час податкових перевірок та спричинили накладення санкцій.

На основі аналізу економічної літератури на рисунку 1.3 згруповано фактори виникнення податкових ризиків.

Важливим аспектом під час здійснення оцінки рівня податкового ризику є трактування його як одночасно об'єктивного та суб'єктивного явища. Об'єктивність податкового ризику закладається в тому, що він існує через притаманні ринковій економіці об'єктивні категорії невизначеності, конфліктності та зазвичай відсутності повної інформації на момент прийняття управлінського рішення.

Суб'єктивність податкового ризику обумовлена тим, що у податкові відносини залучені реальні люди – державні службовці-податкові інспектори,

бізнесмени, керівники, населення та інші – і кожен зі своїм власним досвідом, менталітетом, інтересами, особливостями поведінки, схильністю до ризику.

Рисунок 1.3 – Фактори виникнення податкових ризиків
(згруповано на основі [1, 3, 7, 8 9, 15])

Об'єктивність та суб'єктивність податкових ризиків обумовлює масштаби наслідків в разі реалізації відповідних ризиків. Наслідки реалізації податкових ризиків можуть проявлятися не лише у прямих фінансових втратах, ненадходженні податкових платежів до бюджету або скорочення прибутку чи доходу підприємства, а і у непрямих втратах – це, наприклад, складність імплементації податкової реформи, наростання соціальної напруги, погіршення

інвестиційного клімату для бізнесу, і як результат ухилення ним від оподаткування тощо.

Сукупний вплив та сила дії проаналізованих вище факторів та чинників виникнення податкових ризиків дають змогу виділити наступні сфери дії податкового ризику, розміщені за ступенем наростання негативності його наслідків (рисунок 1.4).

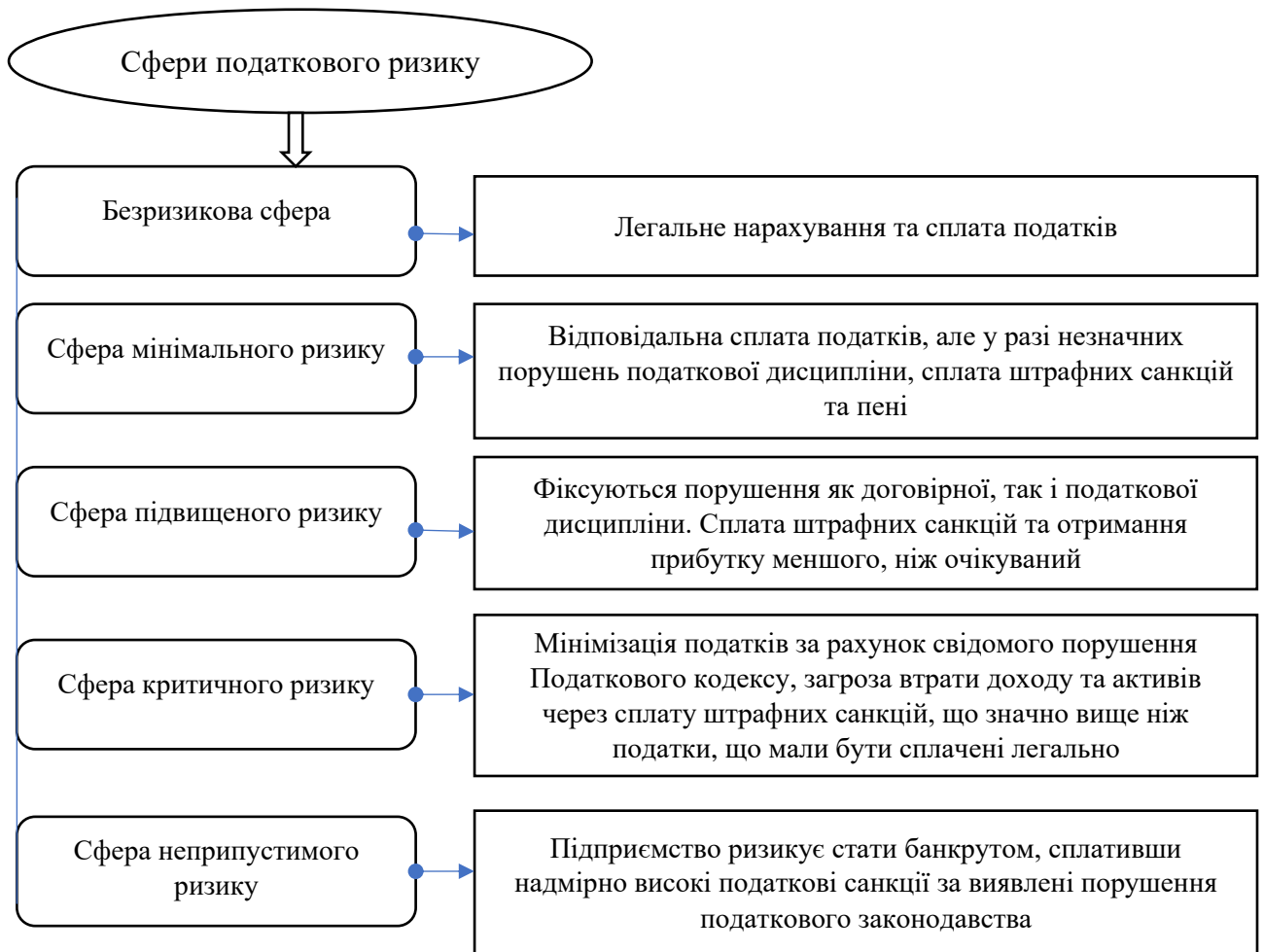

Рисунок 1.4 – Характеристика сфер податкового ризику та наслідків його реалізації для підприємства (сформовано на основі [14, 44])

Певне коло податкових ризиків можна моніторити та врегулювати. Це внутрішні аспекти діяльності підприємства, які хоча безпосередньо і не свідчать про наявність порушення в сфері оподаткування, однак можуть викликати певні підозри у контролюючих податкових органів, а саме:

«невідповідність залишків запасів на складах до обсягів реалізації; зменшення вартості основних фондів у значних обсягах при відсутності збільшення сплати податку на прибуток; здійснення експортних операцій щодо товарів, нетипових для основного виду діяльності підприємства (нетиповий експорт); недостатня кількість трудових ресурсів, необхідних умов та обсягів матеріальних ресурсів для виробництва товарів, виконання робіт або надання послуг в обсягах для здійснення господарських операцій, тощо» [47].

Більш складно моніторити та врегулювати ризики, що «надійшли» від контрагента. Вже багато років підприємства з метою, так би мовити, «профілактики» проблем здійснюють перевірку своїх потенційних контрагентів: ознайомлюються з їх статутними документами, вивчають ділову репутацію топ-керівництва та профільних керівників, уточнюються наявність ресурсів та засобів для виконання договору, тобто, вивчають їх діяльність з метою визначення рівня ризикованості співпраці.

Ідентифікація податкових ризиків, оцінка податкового навантаження підприємства шляхом використання спеціальних методів та інструментарію аналізу їхнього впливу на фінансовий стан підприємства є основними проблемами в питанні мінімізації податкових ризиків. Кожне підприємство виходячи з умов та обставин конкретної ситуації має визначити найбільш небезпечні фактори впливу податкових ризиків і розробити певну систему заходів щодо їх своєчасного попередження, виявлення чи мінімізації.

Метою оцінки податкового ризику є виявлення таких двох основних його характеристик: по-перше, ймовірність реалізації цього ризику, по-друге, рівень спричинених ним потенційних фінансових втрат чи – що також може виникати – додаткових вигод.

Для прогнозування ймовірності настання ризикових подій можуть бути застосовані об'єктивні чи суб'єктивні методи. Перші базуються на формалізованому обчисленні частоти, з котрою відбувається ризикова подія у податковій сфері, та вартісної оцінки величини наслідків в разі реалізації даного ризику. В основу ж суб'єктивних методів вимірювання ймовірності

настання ризикової події та збитків чи отримання додаткової вигоди від її реалізації покладено використання різних гіпотез, а саме оцінок експертів з оподаткування, суджень оцінювачів, їх інтуїтивних припущень та прогнозів, що базуються на персональному досвіді тощо. Під час застосування суб'єктивних методів оцінювання ризиків різні суб'єкти можуть визначати неоднакові значення ймовірності реалізації однієї і тієї ж ризикової події. Слід зауважити, що хоча встановлення характеру шкоди чи вигоди за допомогою суб'єктивних методів оцінювання базується на припущеннях, воно також має вартісне вираження.

Узагальнена вартісна оцінка наслідків реалізації податкових ризиків може бути оцінена за обсягами фінансових втрат від настання ризикової ситуації, тобто за відхиленням фактичного фінансового результату від запланованого. З точки зору підприємства як платника податків таке відхилення означає збитки від податкових ризиків, які можна обрахувати за формулою 1.1 [8]:

$$З_{п.р.} = П(Д)_ф - П(Д)_о, \quad (1.1)$$

де $З_{п.р.}$ – збитки від податкових ризиків,

$П(Д)_ф$ – очікуваний прибуток (дохід) платника податків,

$П(Д)_о$ – фактичний прибуток (дохід) платника податків.

Проте тут слід відмітити, що не всі податкові ризики можуть бути оцінені у грошовому еквіваленті, а лише ті, що призводять до фінансових, тобто матеріальних чи грошових, втрат. Наприклад, через реалізацію ризику зміни у податковому законодавстві в частині збільшення ставок оподаткування може зрости податковий тиск на підприємство. Такий вид податкового ризику постійно існує для підприємства і може бути оцінений через розрахунок податкового навантаження за видами податків чи сукупно за всіма податками.

Податкове навантаження є показником, що демонструє рівень сплати податків суб'єктом до різних бюджетів, відносно його доходу (обороту), формула 1.2 [2].

$$N_{\text{под.}} = \frac{П}{\text{ЧД}}, \quad (1.2)$$

де $N_{\text{под.}}$ – податкове навантаження,

П – податки,

ЧД – чистий дохід підприємства.

Поняття «податковий тягар» виникло одночасно із появою податків. Ще у XVIII ст. Адам Сміт досліджував залежність між надходженням коштів до казни та рівнем податкового навантаження на платників [28].

У сучасній економічній літературі у трактуванні поняття «податкове навантаження» виділяють дві сторони: якісну та кількісну (таблиця 1.2)

Таблиця 1.2 – Підходи до трактування сутності податкового навантаження з кількісної та якісної сторін

Автори	Трактування податкового навантаження
Кількісна характеристика	
Ярова Н.В [48]	Витрати господарюючих суб'єктів на оподаткування
Фуга К.С. [42]	Узагальнюючий показник, котрий характеризує роль податків в житті суспільства та держави
Колісніченко П.Т. [21], Баранова В.Г., Дубовик О.Є. [2],	Частина підприємницького доходу, яка вилучається до бюджету на користь держави
Якісна характеристика	
Буряк П.Ю., Кулинич Х.В. [6]	Сукупний вплив податків
Махмудов Х.З., Тараненко В.Є. [27]	Погіршення добробуту платників податків
Н.М. Левченко [24]	Показник ефективності податкової політики
Берч Н.Я. [4]	Показник ефективності рівня втручання держави

Джерело: згруповано на основі [2, 4, 6, 21, 24, 27, 42, 48]

Відповідно, даний показник може бути використаний в якості індикатора поведінки суб'єктів господарювання, оскільки саме від його величини буде

залежати здатність підприємства розширювати своє виробництво. Чим менше податкове навантаження, тим більше коштів після виконання податкових зобов'язань залишається у розпорядження підприємством. І навпаки із зростанням податкового навантаження зазначені податки «поглинають» резерви підприємства, що могли б піти на фінансування його розвитку.

Серед численних суб'єктивних, якісних, методів аналізу рівня ризиків загалом для цілей оцінки ризиків у сфері оподаткування Лебедзевич Я.В. та Кузмінська Т.С. рекомендують застосовувати такі методи: аналогії, «Due Diligence», «дерево рішень», «Монте-Карло» [23]. Тоді як у працях Бельтюкова Є. А. [3.], Атаманенко І.Б. [1] для оцінки податкового ризику пропонується використовувати урізноманітнений спектр певним чином адаптованих якісних, а саме: метод аналогій, експертний метод, рейтингові оцінки, та кількісних, а саме: імітаційне моделювання, аналіз чутливості, визначення точки беззбитковості з урахуванням податкового чинника, способів аналізу ризиків (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Аналітична характеристика методів оцінки податкового ризику

Методи	Основні характеристики	Переваги та недоліки
1	2	3
Якісні методи		
Метод аналогії	За допомогою порівняння з такими ж параметрами раніше реалізованих рішень стосовно оподаткування визначають відхилення, котрі характеризують ступінь податкового ризику, який вивчають	Застосування ускладнене пошуком інформації щодо аналогічних параметрів суб'єктів підприємницької діяльності
Метод «Due Diligence»	Пошук, відбір, систематизація та ґрунтовний аналіз статистичної інформації про зміни у зовнішньому середовищі функціонування підприємства	Можливість використання і точність результатів оцінювання податкових ризиків напряду залежить від наявності достатнього масиву достовірної інформації
Експертний та рейтинговий методи	Залучення експертів – компетентних та кваліфікованих фахівців з оподаткування з метою отримання кількісних оцінок якісних суджень, котрі не піддаються безпосередньому вимірюванню	Елемент суб'єктивності думок експертів присутній завжди. Ці методи не дають змоги відповісти на питання стосовно рівня податкових ризиків у вартісному еквіваленті.

Кінець таблиці 1.3

1	2	3
Кількісні методи		
Економіко-статистичні методи	Доцільно застосувати за наявності суттєвого масиву фактичних даних за оцінюваними показниками за минулі періоди чи в просторовому розрізі.	Сильною стороною є відносна простота математичних обчислень, проте обмеження на ступінь вірогідності прогнозу накладає масштаб бази даних
Аналітичні методи	Імітаційне моделювання за допомогою комп'ютерної техніки дає змогу на основі формалізованого опису досліджуваного об'єкта та імітації його поведінки отримувати емпіричні оцінки результативних показників	Дозволяють моделювати складні системи, які взаємодіють з численними зовнішніми підсистемами. Дають прогнози із різних варіантів розвитку подій, але потребують високої кваліфікації працівників.

Джерело: згруповано на основі [1, 19, 23, 25, 29, 31, 46]

Таким чином, із врахуванням специфічності сфери оподаткування, використання лише формалізованих методів оцінки податкових ризиків підприємства у більшості випадків не в змозі дати однозначних рекомендацій. Прийняття остаточного рішення все одно залишається за керівництвом підприємства, що несе відповідальність відповідають за його виваженість та, в подальшому, наслідки, тобто достовірне оцінювання податкових ризиків вимагає все ж таки і суб'єктивного підходу. В той же час недоцільною є повна відмова від застосування формальних економічних методів, що засновані на обчисленні чистих поточних втрат, збитків, або додаткової вигоди та ймовірності настання ризикової події.

Проте остаточна відповідальність за те, як забезпечити високий рівень доходності внаслідок прийняття тих чи інших рішень із усвідомленням виправданого рівня податкового ризику, покладена на керівництво підприємства. І нести цю відповідальність допомагають висококваліфіковані фахівці-експерти у сфері оподаткування. Отже, процедура оцінки податкових ризиків підприємства має базуватися на оптимальному поєднанні кількісних та якісних методів їх аналізу.

2 Аналітико-практичні аспекти податкових ризиків підприємства

2.1 Аналіз сучасного стану розвитку мікропідприємств переробної промисловості України та фінансово-господарської діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 роках

Промисловість є провідною галуззю господарського комплексу держави, метою якої є добування та переробка природних ресурсів та багатств. В її складі виділяються різні галузі, зокрема, переробна. Переробна промисловість, відповідно до КВЕД – 2010, «включає процеси фізичного або хімічного перероблення матеріалів, речовин або компонентів з метою випуску нової продукції. Суттєве змінювання, відновлення або реконструкція товарів зазвичай вважають діяльністю з перероблення. Вироблена продукція може бути кінцевою в розумінні, що вона придатна для використання чи споживання, або напівфабрикатом у розумінні, що вона є вхідним матеріалом для подальшого виробництва» [20]. Отже, переробна галузь, як видно із опису за класифікатором характеризується інтенсивністю впливу на вхідні ресурси та значною доданою вартістю, а отже робить значний внесок у обсяги ВВП країни.

Досліджений в кваліфікаційній роботі період 2020-2022 років характеризувався серйозними потрясіннями, спочатку глобальна пандемія коронавірусу, а потім повномасштабне воєнне вторгнення в нашу країну, тому природно, що стан економіки України не є задовільним. Підприємства вимушені були пристосовуватись задля збереження свого бізнесу. А у 2022 році значна частина економіки України постала перед загрозою фізичного знищення. Відбулись та продовжують відбуватись значні процеси релокації підприємств у більш безпечні регіони, одночасно це спричинює значні зміни в логістиці, збуті та фінансуванні діяльності підприємств.

Відповідно до законодавства, а саме закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [35], мікропідприємством вважається таке підприємство, що відповідає двом з трьох наступних критеріїв: чисельність працюючих до 10 осіб включно, річний чистий дохід до 700 тис.євро та вартість активів на балансі до 350 тис. євро.

У зв'язку із дією воєнного стану органи державної статистики тимчасово призупинили надання статистичної інформації щодо діяльності підприємств, починаючи з 2022 року, а тому проведемо аналіз стану розвитку мікропідприємств переробної промисловості України за 2017-2021 роки.

В таблиці 2.1 наведено дані розподілу підприємств, котрі функціонували в Україні у 2017-2021 роках, за розмірами.

Таблиця 2.1 – Розподіл суб'єктів господарювання за розмірами у 2017–2021 рр.

Роки	Кількість підприємств од.	У тому числі							
		Великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		од.	частка, %	од.	частка, %	од.	частка, %	од.	частка, %
2017	338256	399	0,1	14937	4,4	322920	95,5	278102	82,2
2018	355877	446	0,1	16057	4,5	339374	95,4	292772	82,3
2019	380597	518	0,1	17751	4,7	362328	95,2	313380	82,3
2020	373822	512	0,1	17602	4,7	355708	95,1	307871	86,5
2021	370834	610	0,2	17502	4,7	352722	95,1	304650	82,2

Джерело: складено на основі [13]

Як бачимо мікропідприємства становлять суттєву частку в кількості як малих підприємств, так і суб'єктів господарювання в цілому, тому є актуальним об'єктом для дослідження стану розвитку за відповідними галузями економічної діяльності.

На рисунку наведено динаміку кількості суб'єктів господарювання – мікропідприємств – переробної промисловості в цілому та за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів» у 2017-2021 роках

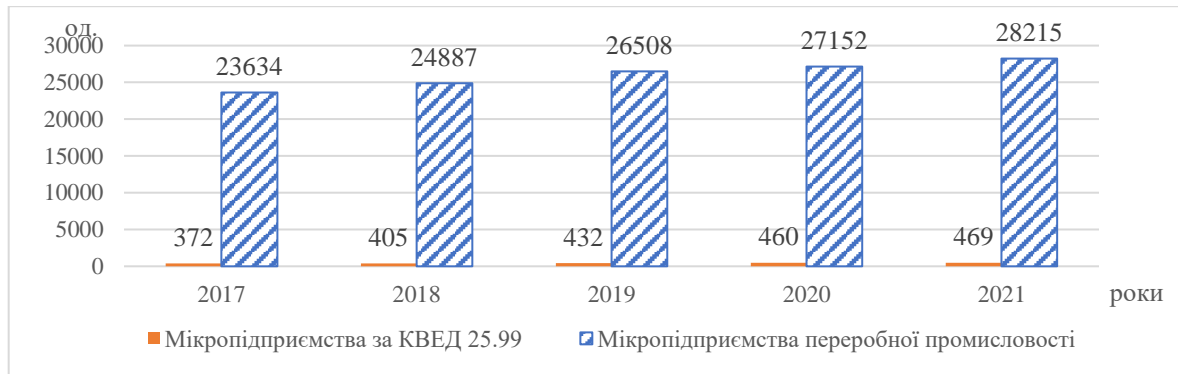

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості мікропідприємств переробної промисловості у 2017-2021 роках[13]

Протягом дослідженого періоду кількість мікропідприємств демонструє чітку тенденцію зростання, отже, кількісно галузь розширюється. Далі розглянемо динаміку обсягів реалізованої продукції, як результативного показника виробництва у досліджуваній галузі (таблиця 2.2)

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягів реалізації продукції мікропідприємств переробної промисловості у 2017-2021 роках

Показники	Роки	Обсяг реалізованої продукції, тис.грн	Частка в обсягах реалізації малих підприємств, %	Індекси реалізованої продукції, %
Усього мікропідприємства переробної промисловості, в т.ч.:	2017	36402635,6	2,0	124,7
	2018	44333168,2	2,2	121,8
	2019	39246281,1	1,9	88,5
	2020	51956049,6	2,5	132,4
	2021	69937598,3	2,5	134,6
мікропідприємства за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів»	2017	667081,7	8,4	153,2
	2018	779224,1	7,4	116,8
	2019	599043,9	5,7	76,9
	2020	952741,9	8,9	159,0
	2021	1359815,4	10,2	142,7

Джерело: складено на основі [13]

В цілому за досліджуваний період обсяг реалізації мікропідприємств переробної галузі зріс, хоча у 2019 році спостерігалось одномоментне падіння, проте вже в наступні роки зростання відновилось. Якщо порівнювати 2021 р. із 2017 р., то обсяг реалізованої продукції зріс майже вдвічі. Однак, частка цієї

продукції у в обсягах реалізації малих підприємств доволі незначна, всього 2%. Подібна картина спостерігається і у мікропідприємств за КВЕД 25.99, з тією тільки відмінністю, що за цим видом діяльності частка реалізованої продукції у в обсягах реалізації малих підприємств на 2021 р. зросла до 10,2%. Для оцінки ефективності діяльності мікропідприємств переробної галузі з точки зору фінансової якості розглянемо фінансові результати до оподаткування та чистий прибуток, як вагомий показник ефективності. Динаміка фінансових результатів до оподаткування, витрат з податку на прибуток та чистого прибутку мікропідприємств переробної галузі наведена в таблицях 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3 – Динаміка фінансових результатів до оподаткування мікропідприємств переробної промисловості у 2017-2021 роках

Показники	Роки	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис.грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
			у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн
Усього мікропідприємства переробної промисловості, в т.ч.:	2017	-159212,6	70,8	2375647,5	29,2	2534860,1
	2018	945864,5	72,5	2998472,6	27,5	2052608,1
	2019	159273,7	71,2	3243915,9	28,8	3084642,2
	2020	-766210,0	69,9	3500029,5	30,1	4266239,5
	2021	1446064,9	69,7	3893178,9	30,3	2447114,0
мікропідприємства за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів»	2017	-87338,8	73,5	35962,6	26,5	123301,4
	2018	35674,2	75,5	47149,1	24,5	11474,9
	2019	40573,6	74,4	50923,9	25,6	10350,3
	2020	-199792,1	72,3	52905,7	27,7	252697,8
	2021	57877,9	75,9	70736,3	24,1	12858,4

Джерело: складено на основі [13]

В цілому по переробній галузі мікропідприємства демонструють не однозначні фінансові результати до оподаткування: приблизно третина мікропідприємств є збитковими і обсяги їх збитків настільки значущі, що у 2017 р. та 2020 р. перевищували отриманий рештою мікропідприємств додатній фінансовий результат до оподаткування – прибуток. Таким чином в зазначених роках по галузі фіксувався від’ємний фінансовий результат до оподаткування. Аналогічна ситуація у мікропідприємств за КВЕД 25.99, з тією тільки різницею,

що частка збиткових трохи нижча 25-27%, і на кінець періоду скоротилась до 24,1%.

Таблиця 2.4 – Динаміка чистого прибутку мікропідприємств переробної промисловості у 2017-2021 роках

Показники	Роки	Чистий прибуток (збиток), тис.грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		Податок на прибуток, тис.грн
			у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	
Усього мікропідприємства переробної промисловості, в т.ч.:	2017	-438866,8	70,4	2108907,3	29,6	2547774,1	266740,2
	2018	586182,5	72,1	2683978,0	27,9	2097795,5	314494,6
	2019	-201758,3	70,8	2893055,0	29,2	3094813,3	350860,9
	2020	-1182105,8	69,6	3099617,7	30,4	4281723,5	400411,8
	2021	1000538,8	69,4	3466052,2	30,6	2465513,4	427126,7
мікропідприємства за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів»	2017	-92544,6	73,2	31301,1	26,8	123845,7	4661,5
	2018	30198,3	74,9	41830,5	25,1	11632,2	5318,6
	2019	33517,1	74,4	44116,7	25,6	10599,6	6807,2
	2020	-207261,5	72,3	45474,0	27,7	252735,5	7431,7
	2021	50008,5	75,9	63216,2	24,1	13207,7	7520,1

Джерело: складено на основі [13]

Синхронну динаміку демонструє нам і чистий прибуток, що в цілому по галузі набував від'ємного значення у 2017 р. та 2020 р., тобто фіксувався збиток, хоча податок на прибуток зростає протягом періоду (рисунок 2.2).

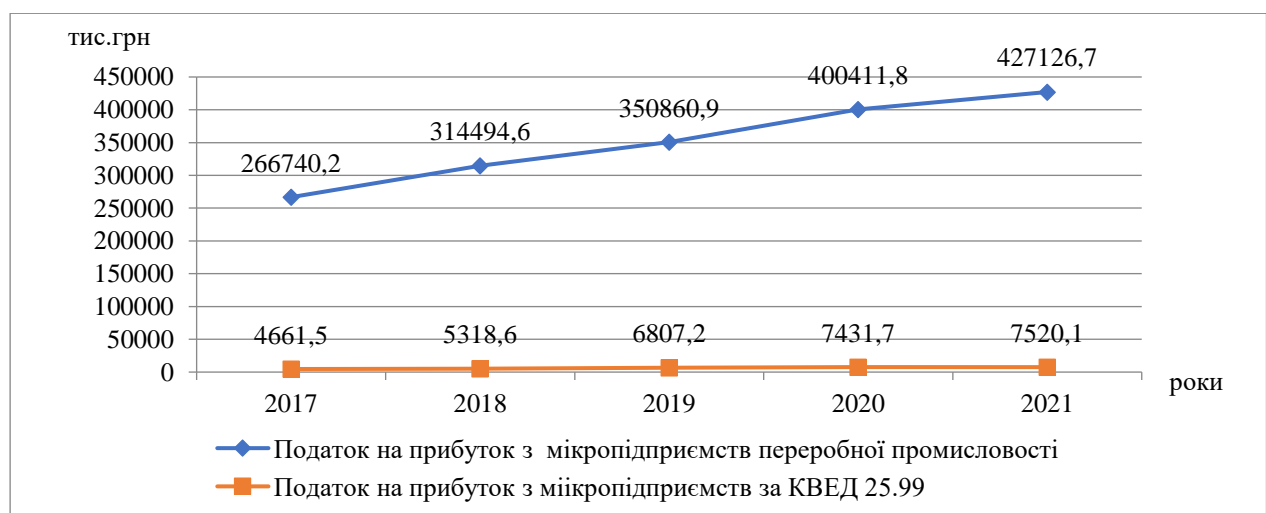

Рисунок 2.2 – Динаміка сплати податку на прибуток мікропідприємствами переробної промисловості у 2017-2021 роках[13]

Слід відмітити, що перерахування податку на прибуток від тих мікропідприємств галузі, що отримали позитивний результат, зростали протягом 2017-2021 рр.

Далі розглянемо діяльність мікропідприємств переробної галузі саме за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів» на мікрорівні, тобто на рівні окремого господарюючого суб'єкта. Проведемо аналіз фінансово-господарської діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС», яке було засновано навесні 2017 року та є суб'єктом мікропідприємництва за критеріями нормативно-правової бази України.

Основний вид діяльності підприємства – 25.99 Виробництво інших готових металевих виробів, н.в.і.у. (не введених в інші угруповання).

Цей клас включає: «виробництво металевих виробів господарського та побутового призначення; виробництво будівельних компонентів із цинку: водостічних жолобів, ванн, раковин, умивальників тощо; виробництво металевих канцелярського приладдя, крім меблів; виробництво сейфів, броньованих дверей тощо; виробництво різних предметів з металу; виробництво паковань із фольги; виробництво металевих постійних магнітів; виробництво вакуумних металевих ємностей (термосів) і пляшок; виробництво металевих значків і знаків військової відзнаки; виробництво металевих бігуді, ручок для парасольок і гребінців» [20].

Додаткові напрямки діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС»:

- 25.12 Виробництво металевих дверей і вікон;
- 31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі;
- 43.32 Установлення столярних виробів;
- 47.99 Інші види роздрібною торгівлі поза магазинами.

Приватне підприємство діє на підставі установчих документів, а саме Статуту, затвердженого одноосібним засновником, чий розмір внеску до статутного фонду складає 500 грн. Підприємство веде облік та складає фінансову звітність мікропідприємствами за формами № 1-мс та № 2-мс відповідно до вимог НП(С)БО 25 [36].

Грунтуючись на інформації з фінансової звітності підприємства за 2020-2022 роки, що наведена в Додатках А, Б та В, розрахуємо основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» та представимо їх у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Основні показники діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення (+; -)			
	2020	2021	2022	абсолютне		відносне	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Власний капітал, тис.грн	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1	+48,2	+3,5
Вартість активів, тис.грн	563,2	660,8	861,3	+97,6	+200,5	+17,3	+30,3
Основні засоби, тис.грн	0	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість, тис.грн	61,8	247,8	317,1	+186,0	+69,3	+301,0	+28,0
Кредиторська заборгованість, тис.грн	252,7	200,6	385,0	-52,1	+184,4	-20,6	+91,9
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн	501,4	413,0	544,2	-88,4	+131,2	-17,6	+31,8
Чисельність працюючих, чол.	2	2	2	0	0	0	0
ФОП, тис. грн	504,0	552,0	168,0	+48	-384	+9,5	-69,6
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	2452,4	2743,1	452,0	+291,0	-2291	+11,9	-83,5
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	2288,1	2556,9	431,0	+269,0	-2126	+11,7	-83,1
Співвідношення собівартості і чистої виручки від реалізації, %	93,3	93,2	95,4	-0,1	+2,1	-0,1	+2,3
Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	161,7	182,6	19,6	+20,9	-163,0	+12,9	-89,3
Чистий прибуток (збиток), тис.грн	132,6	149,7	16,1	+17,0	-134	+12,9	-89,2
Рентабельність продажу, %	5,4	5,5	3,6	+0,1	-1,9	+0,9	-34,7
Рентабельність продукції, %	5,8	5,9	3,7	+0,1	-2,1	+1,0	-36,2

Джерело: розраховано автором

Як бачимо загальна вартість усього майна та власного капіталу підприємства зростала у 2021 році: +17,3% та +48,2% відповідно, та у 2022 році також: +30,3% та +3,5% відповідно. Основні засоби підприємство орендує. Протягом періоду в цілому зросла як кредиторська, так і дебіторська заборгованість, що є свідченням погіршення розрахунково-платіжної дисципліни. Чисельність працюючих залишалась незмінною, однак у 2022 році у зв'язку із скороченням чистого доходу на 83,5% так само суттєво був урізаний і фонд оплати праці. Крок був необхідний в умовах воєнного стану та

поглиблення економічної кризи. Чистий прибуток також різко скоротився у 2022 році на 89,2%, але все ж таки підприємство змогло не «провалитись» у збиткову зону. Показники рентабельності у 2020-2021 роках коливались у межах 5-6%, але у 2022 році скоротились до 3-4%.

Розглянемо склад та динаміку активів ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 роки (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Склад та динаміка активів ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки						Відхилення			
	2020		2021		2022		2021/2020		2022/2021	
	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	суми, тис.грн	частки, %	суми, тис.грн	частки, %
I. Необоротні активи:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Оборотні активи	563,2	100	660,8	100	861,3	100	+97,6	0	+200,5	0
Запаси	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточна дебіторська заборгованість	61,8	11,0	247,8	37,5	317,1	36,8	+186,0	+26,5	+69,3	-0,7
Грошові кошти та їх еквіваленти	501,4	89,0	413,0	62,5	544,2	63,2	-88,4	-26,5	+131,2	+0,7
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	563,2	100	660,8	100	861,3	100	+97,6	0	+200,5	0

Джерело: розраховано автором

Оскільки, основні засоби орендуються, то у складі активів є лише оборотні, та й вони представлені лише дебіторською заборгованістю та грошовими коштами. Запасів сировини та матеріалів, в силу специфіки своєї діяльності, підприємство не формує. Як вже зазначалось вище, негативним трендом є зростання поточної дебіторської заборгованості. Частка її зросла з 11% у 2020 р. до 37,5% у 2021 р. та дещо скоротилась до 36,8% у 2022 р. Інша складова активів підприємства, а саме грошові кошти, у 2021 р. дещо зменшилися на 88,4 тис. грн, але вже у 2022 р. зросли на 131,2 тис.грн.

Далі розглянемо склад та динаміку пасивів ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 роки (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад та динаміка пасивів ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки						Відхилення			
	2020		2021		2022		2021/2020		2022/2021	
	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	суми, тис.грн	частки, %	суми, тис.грн	частки, %
I. Власний капітал:	310,5	55,1	460,2	69,6	476,3	55,3	+149,7	14,5	16,1	-14,3
Капітал	0,5	0,1	0,5	0,1	0,5	0,1	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	310,0	55,0	459,7	69,6	475,8	55,2	+149,7	+14,5	+16,1	-14,3
II. Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання	252,7	44,9	200,6	30,4	385,0	44,7	-52,1	-14,5	+184,4	+14,3
Поточна кредиторська заборгованість за:										
товари, роботи, послуги	90,5	16,1	87,9	13,3	280,7	32,6	-2,6	-2,8	+192,8	+19,3
розрахунками з бюджетом	146,6	26,0	99,3	15,0	86,3	10,0	-47,3	-11,0	-13,0	-5,0
розрахунками зі страхування	0,2	0,04	0	0	0	0	-0,2	-0,04	0	0
розрахунками з оплати праці	15,4	2,7	13,4	2,0	18,0	2,1	-2,0	-0,7	+4,6	+0,1
Баланс	563,2	100	660,8	100	861,3	100	+97,6	0	200,5	0

Джерело: розраховано автором

У складі пасивів переважає власний капітал, і якщо у 2020 р. та 2022 р. це перевага вимірювалась у всього 10-11%, то у 2021 р. власний капітал був майже вдвічі більший за зобов'язання підприємства. Слід відмітити, що сам власний капітал складається майже повністю із накопиченого за роки функціонування нерозподіленого прибутку. Це свідчить про доволі високий і це є негативом рівень ефективності діяльності підприємства. Поточні зобов'язання складаються із кредиторської заборгованості перед різними групами контрагентів, а саме: постачальниками – найбільші кредитори ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС», бюджетом та працівниками. Слід відмітити скорочення заборгованості по розрахункам із бюджетом як позитив, але в той же час зростає заборгованість по оплаті праці і це є негативним фактором.

На рисунку 2.3 зображено динамку активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства

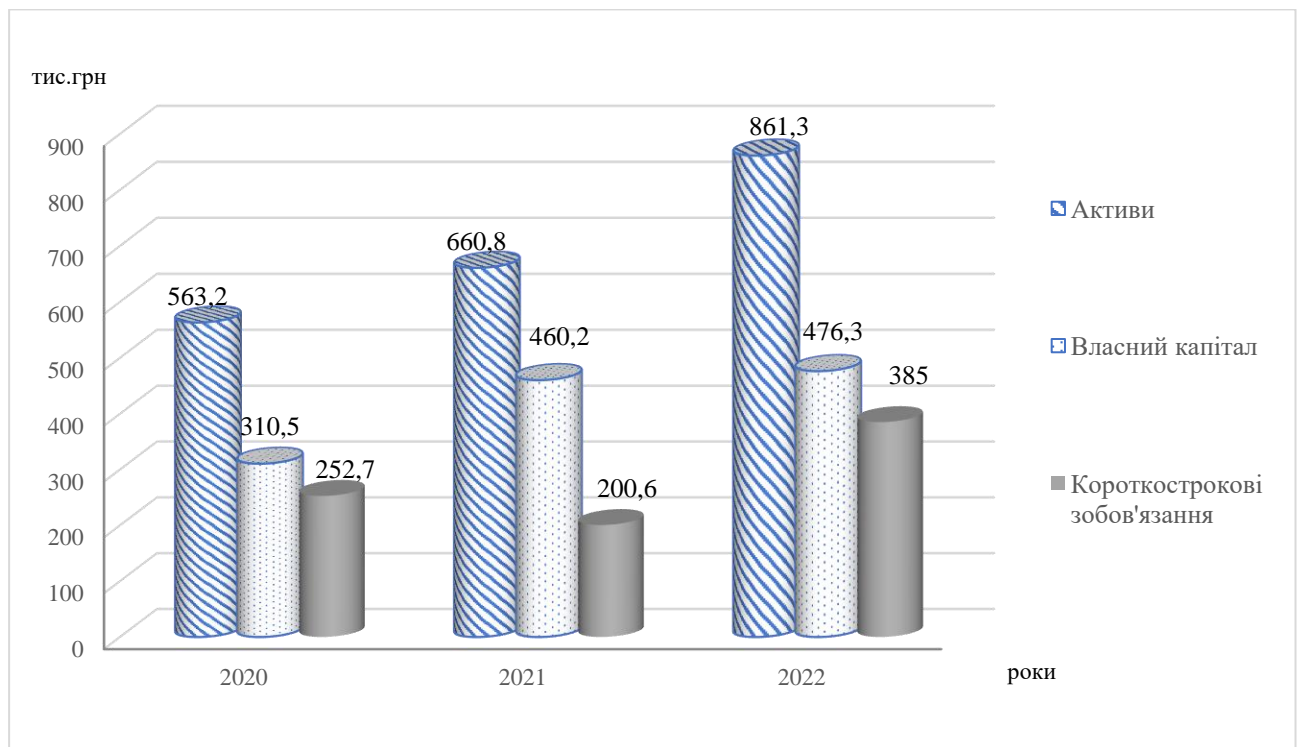

Рисунок 2.3 – Динаміка активів, зобов'язань та власного капіталу ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» за 2020-2022 рр.

Для проведення аналізу ліквідності балансу підприємства, згрупуємо за ступенем ліквідності його активи та за ступенем строкові його пасиви (таблиці 2.8 та 2.9).

Таблиця 2.8 – Згруповані за ліквідністю активи ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

У тисячах гривень

Роки	Групи активів			
	A1	A2	A3	A4
2020	501,4	61,8	0,0	0,0
2021	413,0	247,8	0,0	0,0
2022	544,2	317,1	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором

Таблиця 2.9 – Згруповані за строковістю пасиви ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

У тисячах гривень

Роки	Групи пасивів			
	П1	П2	П3	П4
2020	252,7	0,0	0,0	310,5
2021	200,6	0,0	0,0	460,2
2022	385,0	0,0	0,0	476,3

Джерело: розраховано автором

У таблиці 2.10 наведено порівняння груп активів та пасивів з метою визначення чи відповідає баланс підприємства умовам стану абсолютної ліквідності.

Таблиця 2.10 – Система нерівностей для оцінки ліквідності балансу ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

№ з.п.	Ситуація абсолютної ліквідності	Роки		
		2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	$A1 \geq П1$	$A1 > П1$	$A1 > П1$	$A1 > П1$
2	$A2 \geq П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$
3	$A3 \geq П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$
4	$A4 \leq П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$

Джерело: розраховано автором

Отже, баланс ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр. є абсолютно ліквідним. У таблиця 2.11 подано відносні показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.11 – Показники ліквідності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+,-)	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 - 0,35	1,98	2,06	1,41	+0,07	-0,65
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,7-1	2,23	3,29	2,24	+1,07	-1,06
Коефіцієнт загальної ліквідності	Більше 1	2,23	3,29	2,24	+1,07	-1,06

Джерело: розраховано автором

Абсолютну ліквідність підтверджують і відносні показники, оскільки грошові кошти на балансі підприємства майже у два-три рази більші ніж усі його поточні зобов'язання, що представлені лише кредиторською заборгованістю перед різними контрагентами.

Розрахуємо абсолютні показники фінансової стійкості (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення (+,-) тис. грн	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Власний капітал	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1
Необоротні активи	0	0	0	0	0
Власні оборотні кошти (ВОК)	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
Власні і довгострокові джерела формування запасів і витрат (ВД)	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1
Поточні зобов'язання	252,7	200,6	385,0	-52,1	+184,4
Загальна величина формування запасів і витрат (ЗДФ)	563,2	660,8	861,3	+97,6	+200,5
Запаси і витрати (ЗВ)	0	0	0	0	0
Надлишок (нестача) ВОК	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1
Надлишок (нестача) ВД	310,5	460,2	476,3	+149,7	+16,1
Надлишок (нестача) ЗДФ	563,2	660,8	861,3	+97,6	+200,5

Джерело: розраховано автором

Абсолютні показники фінансової стійкості розраховуються, виходячи із порівняння можливості покриття суми запасів та витрат підприємства різними джерелами фінансування, по черзі – від власних до усіх типів запозичених. Оскільки, на балансі ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» протягом всього проаналізованого періоду не перебувало сформованих запасів, а оборотні кошти представлені лише поточною дебіторською заборгованістю та грошовими коштами, то можемо говорити, що підприємство знаходиться у стані абсолютної фінансової стійкості:

$$M_1 = (0; 0; 1), \text{ тобто } \Delta\text{ВОК} < 0; \Delta\text{ВД} < 0; \Delta\text{ЗДФ} > 0.$$

Доповнимо дане твердження аналізом відносних показників фінансової стійкості (таблиця 2.13).

Таблиця 2.13 – Відносні показники фінансової стійкості ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення (-,+)	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Коефіцієнт фінансової незалежності (більше 0,5)	0,551	0,696	0,553	+0,145	-0,143
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (більше 0,2)	1	1	1	0	0
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,814	0,436	0,808	-0,378	+0,372
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,449	0,304	0,447	-0,145	+0,143
Коефіцієнт фінансової залежності (1,67-2,5)	1,814	1,436	1,808	-0,378	+0,372

Джерело: розраховано автором

Оскільки власний капітал протягом усього аналізованого періоду переважав у складі пасивів, то і відносні показники свідчать про високий ступінь фінансової незалежності. Відсутність основних засобів на балансі дає високу маневреність власного капіталу.

Коефіцієнт концентрація залученого капіталу невисокий також в межах норми коефіцієнт фінансової залежності.

У таблиці 2.14 наведено розраховані показники ділової активності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

Таблиця 2.14 – Показники ділової активності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

Показник	Роки			Відхилення, (+,-)			
	2020	2021	2022	абсолютне		відносне, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Чиста виручка від реалізації продукції, тис.грн	2452,4	2743,1	452,0	+290,7	-2291,1	+11,9	-83,5

Кінець таблиці 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
Середньорічна вартість активів, тис. грн	427,2	612,0	761,1	+184,8	+149,1	+43,3	+24,4
- в тому числі оборотних	427,2	612,0	761,1	+184,8	+149,1	+43,3	+24,4
Коефіцієнт оборотності всіх активів	5,74	4,48	0,59	-1,26	-3,89	-21,9	-86,7
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,74	4,48	0,59	-1,26	-3,89	-21,9	-86,7
Тривалість обороту всіх активів, дні	63	80	606	+18	+526	+28,1	+654,7
Тривалість обороту оборотних активів, дні	63	80	606	+18	+526	+28,1	+654,7
Коефіцієнт завантаженості активів	0,17	0,22	1,68	+0,05	+1,46	+28,1	+654,7
Середньорічна вартість ДЗ, тис.грн	137,1	154,8	282,5	+17,7	+127,7	+12,9	+82,5
Коеф. оборотності ДЗ	17,89	17,72	1,60	-0,17	-16,12	-0,9	-91,0
Тривалість обороту ДЗ, дні	20	20	225	0	+205	+0,9	+1007,3
Середньорічна вартість КЗ, тис.грн	183,0	226,7	292,8	+43,7	+66,2	+23,9	+29,2
Коеф. оборотності кредиторської заборгованості (КЗ)	12,50	11,28	1,54	-1,22	-9,74	-9,8	-86,3
Тривалість обороту КЗ, дні	29	32	233	+3	+201	+10,8	+630,8

Джерело: розраховано автором

У 2021 р. зростала як вартість активів, так і обсяг чистого доходу, то показники оборотності дещо скоротились але все ж таки залишались на доволі високому рівні: тривалість обороту всіх активів складала 63-80 днів. У зв'язку із значним скороченням у 2022 р. чистого доходу підприємства сповільнились і ділова активність – тривалість обороту всіх активів зросла до більш як півтора року. Одночасно із падінням чистого доходу зросли обсяги дебіторської та кредиторської заборгованостей, а отже сповільнилась і їх оборотність з 20-30 днів то 225-233 днів. Криза суттєво дається взнаки.

Як видно з даних таблиці 2.15 показники рентабельності за всіма видами у 2022 році також погіршились, проте все ж таки підприємство спрацювало прибутково.

Таблиця 2.15 – Показники рентабельності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 рр.

У відсотках

Показники	Роки			Відхилення (+; -)			
	2020	2021	2022	абсолютне		відносне	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022 /2021
Рентабельність продажу	5,41	5,46	3,56	+0,05	-1,90	+0,93	-34,73
Рентабельність продукції	5,80	5,85	3,74	+0,06	-2,12	+1,03	-36,20
Рентабельність всієї діяльності	5,79	5,85	3,72	+0,06	-2,12	+1,00	-36,31
Рентабельність активів	31,04	24,46	2,12	-6,58	-22,35	-21,19	-91,35
Рентабельність власного капіталу	54,30	38,85	3,44	-15,45	-35,41	-28,46	-91,15
Рентабельність оборотних активів	31,04	24,46	2,12	-6,58	-22,35	-21,19	-91,35

Джерело: розраховано автором

В цілому, фінансовий стан підприємства можна оцінити як задовільний, оскільки всі показники ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності знаходяться у межах норми. Однак, наростання заборгованостей, як дебіторської, так і кредиторської, на балансі підприємства та уповільнення ділової активності через суттєве скорочення масштабу діяльності, а отже, і скорочення обсягу отриманого чистого доходу – є сигналом підвищення ймовірності реалізації негативного сценарію щодо розвитку ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС». Відповідно, необхідно звернути пильну вагу на формування чистого доходу та пошук резервів його збільшення, що позитивно вплине на формування фінансових результатів підприємства, що буде досліджено у наступному пункті кваліфікаційної роботи.

2.2 Напрями мінімізації податкових ризиків підприємства на основі аналізу податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» в 2020-2022 роках

Як було обґрунтовано у пункті 1.2, оцінку рівня податкових ризиків підприємства кількісно можна оцінити за допомогою розрахунку його податкового навантаження.

З метою визначення рівня податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» проаналізуємо фінансові результати його діяльності, оскільки саме їх обсяг і виступає об'єктом оподаткування для визначення податку на прибуток (таблиця 2.16).

Таблиця 2.16– Показники формування фінансових результатів діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення, тис.грн			Відносне відхилення, %		
	2019	2020	2021	2022	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
Чистий дохід від реалізації продукції	1433,4	2452,4	2743,1	452,0	+1019,0	+290,7	-2291,1	+71,1	+11,9	-83,5
Інші доходи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом доходи	1433,4	2452,4	2743,1	452,0	+1019,0	+290,7	-2291,1	+71,1	+11,9	-83,5
Собівартість реалізованої продукції	1339,2	2288,1	2556,9	431,0	+948,9	+268,8	-2125,9	+70,9	+11,7	-83,1
Інші витрати	6,4	2,6	3,6	1,4	-3,8	+1,0	-2,2	-59,4	+38,5	-61,1
Разом витрати	1345,6	2290,7	2560,5	432,4	+945,1	+269,8	-2128,1	+70,2	+11,8	-83,1
Фінансовий результат до оподаткування	87,8	161,7	182,6	19,6	+73,9	+20,9	-163,0	+84,2	+12,9	-89,3
Податок на прибуток	15,8	29,1	32,9	3,5	+13,3	+3,8	-29,4	+84,2	+13,1	-89,4
Чистий прибуток	72,0	132,6	149,7	16,1	+60,6	+17,1	-133,6	+84,2	+12,9	-89,2

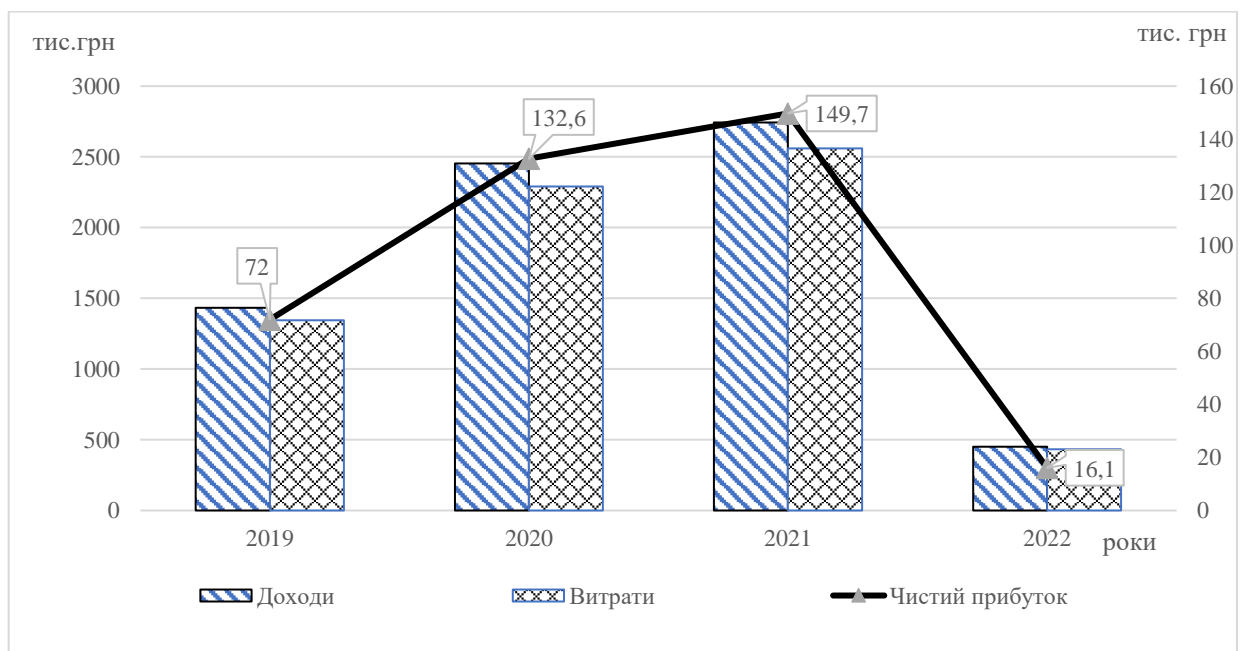
Джерело: розраховано автором

Чистий дохід підприємства суттєво зріс у 2020 році, на 1019 тис.грн або ж 71,1% у порівнянні із 2019 р. Відповідно зросла і собівартість реалізованої продукції на 70,9%, оскільки саме собівартість становить левову частку усіх витрат підприємства. Тоді ж суттєво зріс і фінансовий результат – чистий прибуток – на 60,6 тис.грн, тобто майже у два рази або на 84,2%. Протягом двох років 2020-2021 ці показники знаходились на такому доволі високому, як для мікропідприємства, рівні. І навіть зростали: чистий дохід на 11,9%, собівартість на 11,7% та чистий прибуток на 12,9%.

Однак, вплив зовнішніх обставин непереборної сили у 2022 р. спричинив таке ж стрімке падіння як чистого доходу на 2291,1 тис.грн або ж на 83,5%, так і чистого прибутку: скорочення склало 133,6 тис.грн або ж 89,2%. Відповідно собівартість скоротилась на 2125,9 тис.грн або ж на 83,1%.

Інші витрати то скорочувались, то зростали, але в цілому за період інші витрати підприємства скоротились з 6,4 тис.грн до 1,4 тис.грн, тобто більш як в чотири рази.

Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр. наведена на рисунку 2.4

Рисунк 2. 4 – Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

Оскільки, ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 роках працювало прибутково та обрало загальну систему оподаткування, то відповідно з фінансового результату до оподаткування сплачувало податок на прибуток (рисунок 2.5).

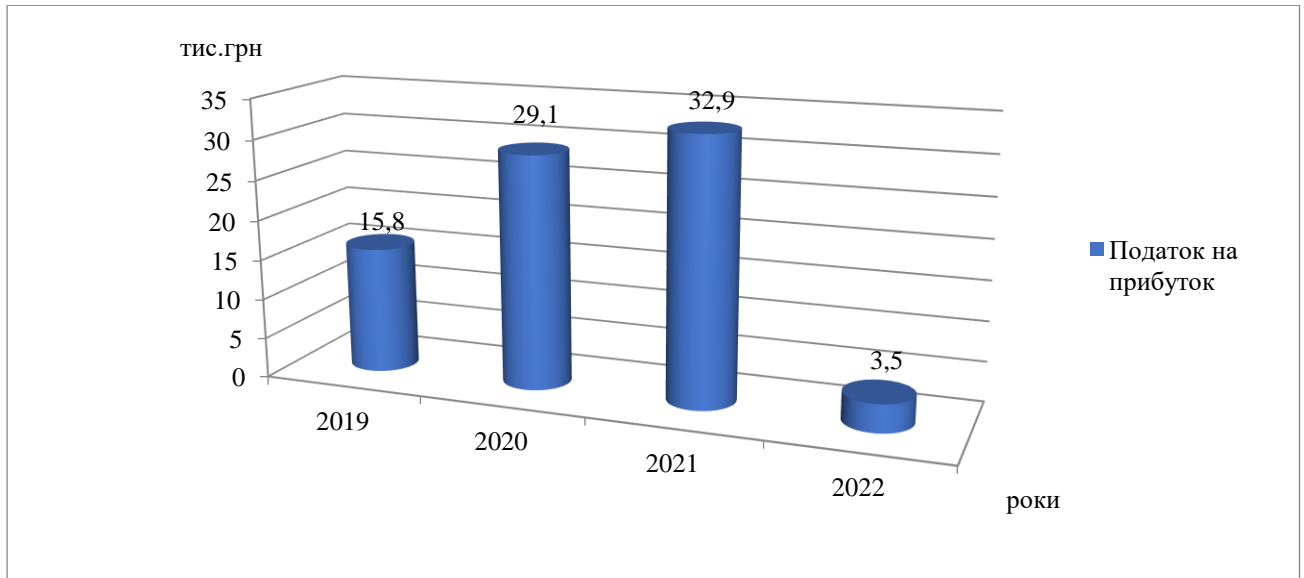

Рисунок 2. 5 – Динаміка податку на прибуток ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

Динаміка податку на прибуток чітко відтворює тенденцію фінансового результату до оподаткування: зростання у 2020 році на 84,2% та на 13,1% у 2021 році, і різке падіння на 89,4% у 2022 році.

Окрім податку на прибуток, ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» зареєстроване платником податку на додану вартість з 01.05.2017 р. Підприємство перераховує до бюджету ПДВ, що надходить у складі його виручки за мінусом податкового кредиту, який воно має право визнати по даному податку під час придбання ресурсів для подальшої переробки в процесі своєї виробничо-господарської діяльності (рисунок 2.6).

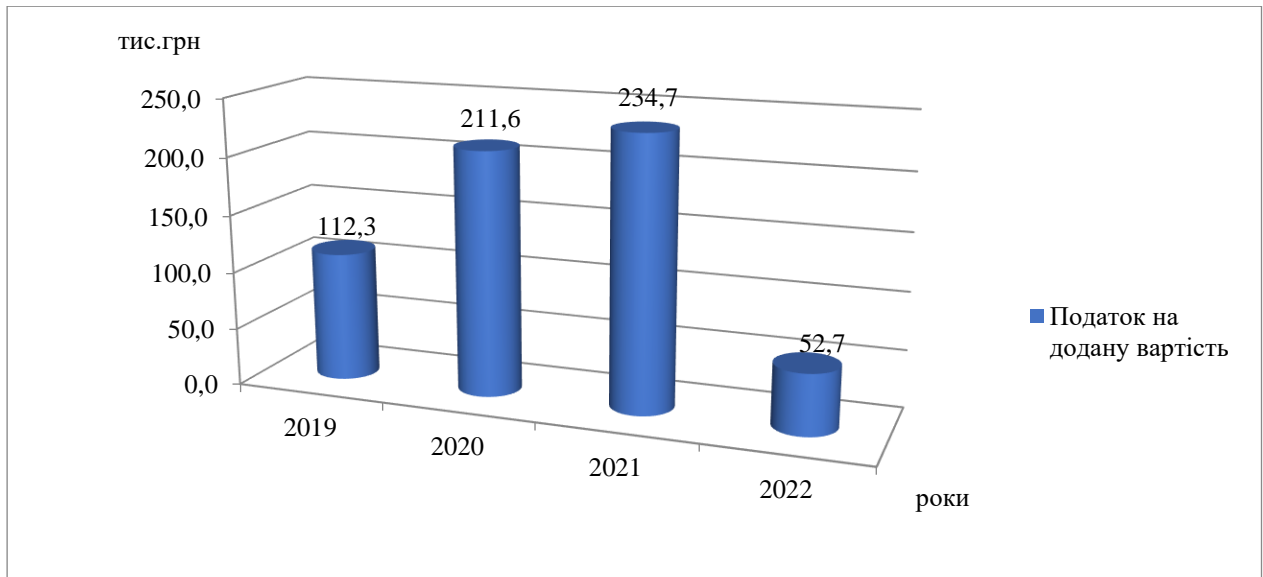

Рисунок 2.6 – Динаміка сплати податку на додану вартість ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

У таблиці 2.17 наведено розраховані показники податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр. за видами податків.

Таблиця 2.17 – Динаміка податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення, тис.грн			Відносне відхилення, %		
	2019	2020	2021	2022	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2020/2019	2021/2020	2022/2021
ПДВ	112,3	211,6	234,7	52,7	+99,3	+23,1	-182,0	+88,5	+10,9	-77,5
Податок на прибуток	15,8	29,1	32,9	3,5	+13,3	3,8	-29,4	+84,2	+13,1	-89,4
Податкове навантаження з ПДВ	7,83	8,63	8,56	11,67	+0,80	-0,07	+3,11	+10,16	-0,84	+36,33
Податкове навантаження з податку на прибуток	1,10	1,19	1,20	0,77	+0,08	+0,01	-0,43	+7,65	+1,08	-35,44
Загальне податкове навантаження	8,94	9,82	9,76	12,44	+0,88	-0,06	+2,68	+9,85	-0,61	+27,51

Джерело: розраховано автором

Як бачимо з даних таблиці 2.17 загальне податкове навантаження зросло у 2020 р. на 9,85%, трохи скоротилось на 0,61% у 2021 р., і знову зросло на 27,51% у 2022 р. Загалом загальне податкове навантаження зросло з 8,94% у 2019 р. до 12,44% у 2022 р.

За видами податків меншим є податкове навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» з податку на прибуток, котре в цілому за аналізований період зменшилось з 1,1% у 2019 р. до 0,77% у 2022 р. У два проміжних, більш успішних в контексті зростання прибутковості, роках податкове навантаження з податку на прибуток становило 1,19% та 1,2% відповідно.

Податкове навантаження з податку на додану вартість складає основну частку у загальному податковому навантаженні ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» (рисунок 2.7).

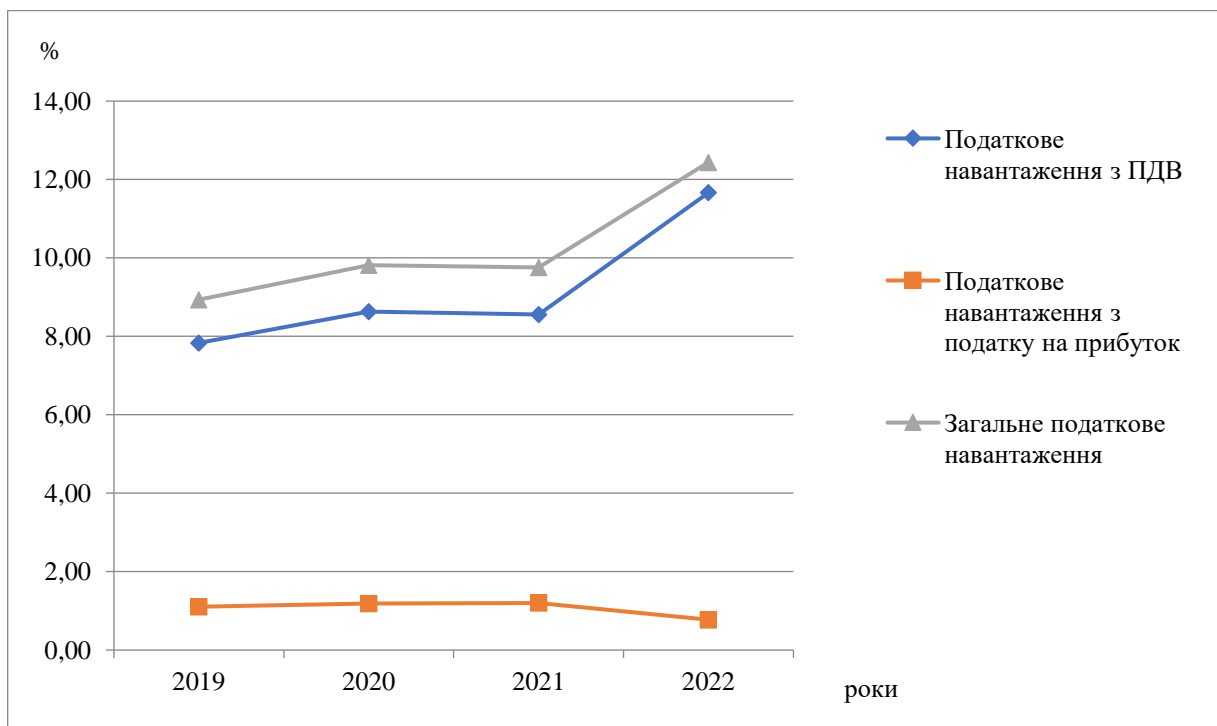

Рисунок 2.7 – Динаміка податкового навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2019-2022 рр.

Проведений аналіз податкового навантаження з податку на прибуток свідчить, що навантаження ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» зробило правильний вибір на користь загальної системи оподаткування, адже рівень податкового

навантаження з податку на прибуток є не значний. Перехід на сплату єдиного податку зумовив би збільшення податкового навантаження та скорочення обсягу обігових коштів підприємства, оскільки значно зросла би сума вже єдиного податку до сплати в бюджет. Отже, можемо говорити, що податкові ризики в цій частині ідентифіковані, оцінені та розроблена правильна податкова політика.

Аналіз же податкового навантаження з ПДВ свідчить про його поступове наростання протягом всього періоду з 7,83 % у 2019 р. до 11,67% у 2022 р. Відповідно зростають і потенційні ризики, адже рівень податкового навантаження з ПДВ є суттєвим. Отже, ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» необхідно з особливою уважністю розробляти податкову політику щодо податку на додану вартість, моніторити правильність вчасність та правильність визнання податкового зобов'язання з ПДВ в момент отримання виручки чи відвантаження продукції; контролювати документальне підтвердження права на застосування податкового кредиту, а саме вчасно реєструвати електронні податкові накладні з ПДВ у ЄРПН (системі електронного адміністрування ПДВ) тощо.

Адже «якщо платник податку своєчасно не зареєстрував в ЄРПН податкові накладні та відповідно реєстраційна сума не була зменшена на суму податку, зазначену в таких податкових накладних, то після подання звітності з ПДВ, в якій задекларовано податкові зобов'язання з ПДВ, визначені у податкових накладних, не зареєстрованих в ЄРПН, реєстраційна сума платника зменшується на суму ПДВ, зазначену у таких податкових накладних» [33].

Загалом, на основі проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження можемо говорити про важливість роботи підприємства щодо мінімізації його податкових ризиків. Діяльність підприємства у цьому контексті можна розділити на три основні групи: внутрішня політика підприємства щодо податкових ризиків, взаємодія з контролюючими органами в сфері оподаткування, взаємовідносини з контрагентами (рисунок 2.8).

Рисунок 2.8 – Напрями мінімізації податкових ризиків
(згруповано на основі [1, 8, 41, 44, 46])

Податкова політика підприємства лежить в основі стійкого фінансового стану та стабільного функціонування, також виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банками, контрагентами. І вона має передбачати такі основні елементи: «ідентифікація та оцінка податкових ризиків; визначення чинників, які породжують податкові ризики; встановлення гранично допустимого рівня податкових ризиків; прогнозування можливих фінансових втрат від податкових ризиків; вибір і застосування дієвих методів нейтралізації чи, хоча б, мінімізації податкових ризиків» [14].

Серед найбільш дієвих методів нейтралізації чи хоча б мінімізації, адже повністю виключити ризики із своєї діяльності підприємство не в змозі, податкових ризиків варто виокремити наступні:

- уникнення – відмова від операції, що пов'язана з ризиком;
- передача ризику – перекладання відповідальності в разі появи податкового ризику на іншого суб'єкта шляхом зміни умов проведення операції;
- запобігання – зниження ймовірності виникнення та скорочення обсягів втрат, що пов'язаних з податковим ризиком;
- диверсифікація – урізноманітнення діяльності за кількома напрямками в результаті чого відбувається розподіл податкових ризиків і їх зменшення;
- страхування податкових ризиків за умови наявних вільних коштів на обслуговування договору зі страховою компанією.

Підбиваючи підсумки зазначимо, що вжиття запропонованих, а також інших заходів щодо ідентифікації, моніторингу та мінімізації податкових ризиків підприємства призведе до забезпечення стійкого фінансового стану та стабільного функціонування ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС», а це свою чергу сприятиме підвищенню стабільності та ефективності економіки в цілому.

Висновки

Відповідно до поставленої мети у ході дослідження було обґрунтовано теоретико-методичні та нормативно-правові засади податкових ризиків підприємства та розроблено напрями мінімізації їх впливу на діяльність підприємства.

У першому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано погляди науковців на сутність понять «податковий ризик», «податкове навантаження» та обґрунтовано, що такий вид специфічного ризику як податковий з'являється під впливом мінливості та невизначеності у податковій політиці держави чи самого підприємства, що адаптується до неї чи прагне ухилення від сплати податків. Відповідно, податкові ризики можуть суттєво дестабілізувати подальший розвиток підприємства. Також визначено, що варто розмежовувати трактування поняття «податковий ризик» з точки зору платників податків та з точки зору держави в особі податкових агентів та інших суб'єктів, що представляють її інтереси в питаннях сплати податків та наповнення ними бюджету. Для кожного з перерахованих суб'єктів він матиме різні форми прояву, хоча спільна риса буде полягати в тому, що наслідком реалізації даного ризику будуть втрати: для держави – недоотримання доходів до бюджету, для підприємства – збільшення витрат на податки в разі змін в податковому законодавстві або донарахування йому сум податків, штрафів та пені за прострочення в результаті проведення податкової перевірки.

Проведений аналіз наукових підходів до класифікації податкових ризиків дав змогу скласти узагальнену їх класифікацію за різними класифікаційними критеріями. Найбільш інформативними з цих критеріїв в контексті мінімізації впливу податкових ризиків на діяльність підприємства є вид наслідків та величина можливих втрат.

Дослідження методичних аспектів оцінки податкових ризиків дає змогу зробити висновки про те, що метою оцінки податкового ризику є виявлення

таких двох основних його характеристик: по-перше, ймовірність реалізації цього ризику, по-друге, рівень спричинених ним потенційних фінансових втрат чи – що також може виникати – додаткових вигод. Із врахуванням специфічності сфери оподаткування, використання лише формалізованих методів оцінки податкових ризиків підприємства у більшості випадків не в змозі дати однозначних рекомендацій. Прийняття остаточного рішення все одно залишається за керівництвом підприємства. Отже, процедура оцінки податкових ризиків підприємства має базуватися на оптимальному поєднанні кількісних та якісних методів їх аналізу.

У другому розділі кваліфікаційної роботи проведено аналіз сучасного стану розвитку мікропідприємств переробної промисловості України та фінансово-господарської діяльності ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» у 2020-2022 роках. Промисловість є провідною галуззю господарського комплексу держави, метою якої є добування та переробка природних ресурсів та багатств. Досліджений в кваліфікаційній роботі період 2020-2022 років характеризувався серйозними потрясіннями, тому природно, що стан економіки України не є задовільним. Мікропідприємства переробної промисловості та зокрема за КВЕД 25.99 становлять суттєву частку в кількості як малих підприємств, так і суб'єктів господарювання в цілому. Протягом дослідженого періоду кількість мікропідприємств демонструє чітку тенденцію зростання, отже, кількісно галузь розширюється. В цілому за досліджуваний період обсяг реалізації продукції мікропідприємств переробної галузі зріс, однак, приблизно третина мікропідприємств є збитковими і обсяги їх збитків настільки значущі, що у 2017 р. та 2020 р. перевищували отриманий рештою мікропідприємств прибуток. Проте перерахування податку на прибуток від тих мікропідприємств галузі, що отримали позитивний результат, зростали протягом 2017-2021 рр.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано діяльність ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС», котре мікропідприємством і займається діяльність за КВЕД 25.99 «Виробництво інших готових металевих виробів». В цілому, фінансовий стан підприємства можна оцінити як задовільний, оскільки всі показники

ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності знаходяться у межах норми. Однак, наростання заборгованостей, як дебіторської, так і кредиторської, на балансі підприємства та уповільнення ділової активності через суттєве скорочення масштабу діяльності, а отже, і скорочення обсягу отриманого чистого доходу – є сигналом підвищення ймовірності реалізації негативного сценарію щодо розвитку ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС». Відповідно, необхідно звернути пильну вагу на формування чистого доходу та пошук резервів його збільшення, що позитивно вплине на формування фінансових результатів підприємства.

Проведений аналіз податкового навантаження з податку на прибуток свідчить, що ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» зробило правильний вибір на користь загальної системи оподаткування, адже рівень податкового навантаження з податку на прибуток є не значний. Перехід на сплату єдиного податку зумовив би збільшення податкового навантаження та скорочення обсягу обігових коштів підприємства, оскільки значно зросла би сума вже єдиного податку до сплати в бюджет. Отже, можемо говорити, що податкові ризики в цій частині ідентифіковані, оцінені та розроблена правильна податкова політика. Аналіз же податкового навантаження з ПДВ свідчить про його поступове наростання, отже, ПП «РЕМ СЕРВІС ПЛЮС» необхідно з особливою уважністю розробляти податкову політику щодо податку на додану вартість. На основі проведеного в роботі дослідження запропоновано діяльність підприємства з мінімізації податкових ризиків розділити на три основні групи: внутрішня політика підприємства щодо податкових ризиків, взаємодія з контролюючими органами в сфері оподаткування, взаємовідносини з контрагентами; на цій основі сформовано основні напрями мінімізації впливу податкових ризиків на діяльність підприємства.

Список використаних джерел

1. Атаманенко І.Б. Оцінка податкових ризиків при ухваленні управлінських рішень / І.Б. Атаманенко // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3(53). – С. 16-20
2. Баранова В.Г. Вплив податкового навантаження на розвиток підприємництва / В.Г. Баранова, О.Е. Дубовик // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2013. – № 1(60). – С. 5–30.
3. Бельтюков Є.А. Методики оцінки податкових ризиків / Є.А. Бельтюков, А.Г. Іващенко, Е.В. Леус // Економічні інновації: зб. наук. пр. – Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2010. – Вип. 41. – С. 7-12.
4. Берч Н.Я. Податкове навантаження як окрема економічна категорія: теоретична сутність та спроби обрахунку / Н.Я. Берч // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 2(43). – С. 111–118
5. Бечко П.К. Податковий менеджмент : навч. посіб. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
6. Буряк П.Ю. Історичний аспект та сутність податкового навантаження як економічної категорії / П.Ю. Буряк, Х.В. Кулинич // Наука й економіка. – 2014. – № 3(35) – С. 207–214.
7. Вітлінський В.В. Джерела і види податкових ризиків, їх взаємозв'язок / В.В. Вітлінський, О.М. Тимченко // Фінанси України . – 2017. – №3. – С.133-139.
8. Воронкова О. М. Управління податковими ризиками у сучасній системі фінансової безпеки України / О.М.Воронкова // Вісник Черкаського університету. – 2018. – № 3. – С.10-17
9. Десятнюк О.М. Домінанти мінімізації податкових втрат : моногр. / О. М. Десятнюк, М. М. Фільо. - Тернопіль : ТНЕУ, 2015. - 261 с.

10. Дзецько Я.Ю. Податкові ризики та їх вплив на стан економічної безпеки підприємства / Я.Ю. Дзецько, Г.С. Мельничук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 15. – С. 206–210.
11. Доброскок О.В. Податковий контроль та його ефективність : навч. посіб. / О.В. Доброскок. – К. : Алерата, 2012. – 238 с.
12. Донець Л.І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. / Л. І. Донець. – К. : ЦУЛ, 2012. – 472 с.
13. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Дата звернення: 17.04.2023)
14. Євтушенко Н. О. Механізми мінімізації економічних ризиків на промислових підприємствах : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. / Н. О. Євтушенко – Х.: ХНАДУ, 2011. – 187 с.
15. Євтушенко Н. О. Податкові ризики та система керування ними / Н. О. Євтушенко // Вісник Дніпропетровського університету. - 2016. – № 6. – С.68-77
16. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : у 3 т. / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021 Т. 3 : Р-Я. – 2021. – 479 с.
17. Загородній А.Г. Ризики податкового планування суб'єктів господарювання / А.Г. Загородній, Н.І. Федішин // Вісн. Нац. ун-ту “Львів. політехніка”. – 2010. – № 682. – С. 299–305.
18. Іванов Ю. Б. Податкове планування: принципи, методи, інструментарій : моногр. / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, Л. Н. Карпов. - Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. - 272 с.
19. Канюк В.М. Вибір методів аналізу ризиків для оцінювання податкових ризиків суб'єктів підприємництва / В.М.Канюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – Ч. 1. – С. 182-186

20. КВЕД-2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_C.html (дата звернення: 02.06.2023)

21. Колісніченко П.Т. Методичні підходи до розрахунку податкового навантаження на мікроекономічному рівні / П.Т. Колісніченко // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії : зб. наук. праць. Серія «Економічні науки». – 2010. – № 1(18). – С. 49–55.

22. Лашенко О.Ю. Системний підхід щодо управління податковими ризиками на підприємстві / О.Ю. Лашенко, В.В. Томашевська // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : зб. наук. пр. – К. : НАУ, 2011. – Вип. 29. – С. 105–111.

23. Лебедзевич Я.В. Основні методи аналізу податкових ризиків в процесі прийняття управлінських рішень / Я.В. Лебедзевич, Т.С. Кузмінська // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 2(64). – С. 252-260.

24. Левченко Н.М. Систематизація методик оцінки податкового навантаження на суб'єктів господарювання / Н.М. Левченко // Сталий розвиток економіки. – 2010. – № 6. – С. 270–275

25. Левченко Н.М. Систематизація методологічних основ моніторингу податкових ризиків в системі податкового ризик-менеджменту / Н. М. Левченко, А.В.Песеукова // Сталий розвиток економіки. – 2015. –№ 4 (29). – С.219–226.

26. Матвійчук А. В. Аналіз і управління економічним розвитком : навч. посіб. / А.В. Матвійчук – К. : ЦУЛ, 2005. – 18 с.

27. Махмудов Х.З. Оптимізація податкового навантаження у системі заходів державного регулювання економіки / Х.З. Махмудов, В.Є. Тараненко // Наукові праці. – 2011. – № 2(3). – С. 233–239.

28. Найда А.В. Податкове навантаження як основа ефективності системи оподаткування / А.В.Найда, А.О. Коваленко // Економічний вісник Причорномор'я. – 2021. - № 1. – С.72-84

29. Нехай В.А. Податкові ризики: зміст та методи зниження / В.А. Нехай, К.В. Гнедіна // Науковий вісник Полісся. – 2015. – № 2 (2). – С.132–138.

30. Новік О.І. Тлумачення поняття «податкове навантаження» у вітчизняній та зарубіжній літературі / О.І.Новік // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. - №6. – С.756-762.

31. Новіков М.А. Порівняльний аналіз методик визначення податкового навантаження та шляхи їх удосконалення / М.А. Новіков // Сталий розвиток економіки. – 2019. – № 2. – С. 284–288.

32. Податкова система: підручник / Андрущенко В.Л. та ін. – Київ, 2020. –416 с.

33. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: закон: [прийнято Верховною Радою 02 груд. 2010р.] : офіц. текст : станом на 01.04.2023 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 05.06.2023)

34. Податковий менеджмент : навч. посіб. / Л.О. Омелянович, О.О. Папаїка, В.О. Орлова та ін. – Донецьк, 2008. – 232 с.

35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон: [прийнято Верховною Радою 16 липн. 1999р.] : офіц. текст : станом на 10.08.2022 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 17.05.2023)

36. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [Електронний ресурс] : наказ : [прийнято Міністерством фінансів України 25 лют. 2000р.] : офіц. текст : станом на 17.02.2023 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 17.05.2023)

37. Рева Т.М. Податковий менеджмент : навч. посіб. / Т.М. Рева. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 304 с.

38. Скрипник А.В. Економічний ризик та ризик в оподаткуванні : навч. посіб. / А.В. Скрипник. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2007. – 112 с.
39. Словник економіста та підприємця / А.М. Туренко, І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко. – Х.: ХНАДУ, 2018. – 340 с.
40. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. / С.М. Фролов, О.В. Козьменко, А.О. Бойко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.М. Фролова. – Суми : УАБС НБУ, 2015. – 332 с.
41. Федосова В.Е. Проблеми податкової системи та податкового навантаження України / В.Е.Федосова // Економіка і регіони. – 2015. – № 2 (51). – С. 90-93.
42. Фуга К.С. Вплив податкового навантаження на діяльність підприємств / К.С. Фуга // Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – 2015. – С. 396
43. Футало Т.В. Податковий менеджмент : навч. посіб. / Т.В. Футало, Р.А.Крамченко, В.М. Сокульський. – Л., 2011. – 300 с.
44. Чудак Л.А. Податкові ризики як загроза економічній безпеці підприємства / Л.А. Чудак // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. - №6 (23). – С.645-653.
45. Чуніхіна Т.С. Податковий менеджмент : курс лекцій / Т.С. Чуніхіна. – Краматорськ, 2012. – 163 с.
46. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч. посіб. / А.В. Шегда, М.В. Голованенко ; за ред. А.В. Шегди. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
47. Що потрібно знати бізнесу про податкові ризики? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/analytics/220011_shcho-potrбно-znati-bznesu-pro-podatkov-riziki (дата звернення: 02.06.2023)
48. Ярова Н.В. Податкове навантаження та його оцінка розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н.В. Ярова. – К., 2010. – 21 с.

Додатки